

Kmetijski list

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:
celoletno Din 20—
pololetno Din 10—
triletno Din 5—
posamezna številka Din 1—

Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:
mali oglasi do 9 petih vrst a Din 1-50
večji inserati od 10 petih vrst naprej a Din 2—
notice, izjave, poslano, reklame petih vrst a Din 3—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7. v hiši „Ekonom“.

Naša blejska zmaga.

Veličasten potek Kmetijskega praznika na Bledu. — Udeležba še večja ko lani. — Bled še ni videl toliko ljudstva. — Sloga podeželskega ljudstva. — Za slovansko kmetijsko internacionalo. — Uduševljene manifestacije za enotno zemljoradniško stranko. — Zavist naših nasprotnikov.

Zmagoviti in veličastni so bili še vsi prazniki, ki jih je priredila naša stranka, toda vse je prekosil letošnji blejski praznik — krona vseh naših prireditvev. Ne samo po številu udeležencev, ki je bilo tako veliko, da Bled po soglasnem mnenju vseh Blejcev, toliko ljudstva še ni videl, temveč tudi po duhu, ki je vladal na njem.

In naravno! Še nikdar ni bila vidna naša idejna premoč nad našimi nasprotniki tako jasno, ko letos. Bankrot klerikalne politike je popolen in niti ob asistenci desetih škofov, papežev delegata, ministrov in druge ohranjen gospode vršči se katoliški shod ni mogel preprečiti, da izprekledujejo mase, da se vsak razsodnej umika od klerikalne politike.

Kako tudi ne! Obljubljali so avtonomijo, ustvarili pa so samoradikalno in čisto velesrbsko vladno. Obljubljali so zmanjšanje davkov, davkarje pa preplavljajo ravno sedaj deželo s položnicami za nove davke. Obljubljali so pravično agrarno reformo, po občinah pa se delajo spiski za tlako. Resnično! Ni še doživel slovenski narod takšne sleparije, kakršne so izvršili v znamenju vere klerikalci. Po pravici pade na tistega, ki gre še sedaj s temi patentiranimi sleparijami, očitek, da je sam slepar ali pa popolen nevednež.

Kako vse drugače pa smo nastopili v volilnem boju mi! Ko je pod vplivom hujšaka vse kričalo po avtonomiji, smo glasno in jasno izjavili, da avtonomija za enkrat še ni dosegljiva. In pogumno smo nastopili proti skrajnejšem na levi in desni in obljubljali samo to, kar smo smatrali za dosegljivo.

Toda ljudstvo je šlo za onimi, ki so obljubljali med — dali pa palico. In danes iztreznjujejo udarci ljudstvo in naše stališče postaja vedno silnejše, ker vse spozna vso njegovo pravilnost in vse ljudstvo se priklanja pred poštenostjo, s katero smo nastopali. Zato je v naših srcih ponos, zato je v naših dušah potencirana volja do zmage in zato smo danes napadla skupina z največjo udarno

silo. Ni ga, ki bi bil kos jezi pravičnika in ta jeza je danes v nas!

Triumfiramo pa tudi nad drugimi strankami. Še v sredo je pisala »Domovina«, zastojkarsko glasilo demokratov, da je SKS konec. V soboto pa so desetisoči pokazali vso smešnost demokratske pobožne želje. Pa kaj bi zamerili, če se tolaži bolnik na smrtni postelji s smrtjo drugih. Zato gremo samo s pomilovanjem preko demokratskih prorokovanj na delo.

Mogočna in prepričujoča je bila naša manifestacija na Bledu, toda tudi nad vse pomembna. Ravno v času, ko se je vse navadilo na nas, ker hočemo skupno s srbskim in hrvaškim kmetom priboriti jugoslovanskemu kmetu in obrtniku njegove pravice, ravno v tem času se je vršil blejski tabor in z zmagovitim navdušenjem so se na njem izjavili desetisoči za solidarnost jugoslovanskega podeželskega ljudstva. Bratje, to ni bila samo manifestacija, to je bila zmaga!

Pa še en moment moramo povdariti! Ko se je doznalo za sramotne rezultate marčnih volitev, je vse, kar sovražijo samostojno mislečega kmeta, veselo vzklikalo: Samostojne je konec. Razumeli smo to veselje, zakaj ni resnejšega nasprotnika raznih špekulantov in verižnikov, kakor je samostojno misleč kmet. Bolgarska je to v prepričujoči luči pokazala. In zato so rajali, ker so mislili, da so ubili svojega glavnega sovražnika, zato so zasmehovali naše tovariše, ki so ostali zvesti kmetjski misli in delovali za njeno zmago.

Ampak njihovo veselje je bilo prežgodnja. Trdno v ljudstvu ima naša stranka svoje korenine, trdno v ljudskih srcih svoje temelje. Kaj zato, če drevo eno leto slabo obrodi, obilna žetev drugega leta popravi vse. In tako je z nami. Na naše drevo je padel mrčes in uničil enoletno žetev, toda danes smo drevo očistili mrčesa in danes je naše drevo v bujnem zelenju in obilna žetev se nam obeta. Toda bratje! Žetev še ni pospravljena in zato vsi na delo, da z bogato žetvijo nadoknadimo, kar smo izgubili. Blejski praznik nam dokazuje,

da je treba le še malo vztrajnosti in žetev bo naša! Bratje, vztrajajte in doživeli bomo popolno zadoščenje!

S tem pa bo pomagano vsemu narodu. Ko smo ob vstopu v vladno dosegli prost izvoz živine, smo samo v enem letu prihranili ljudstvu na stotine milijonov izdatkov. Ko smo preprečili takšno kmetijsko vozila na vzmeteh, ko smo dosegli prosto žganjkuho ko smo preprečili nove davke, ko smo dosegli oprostitve kmetijskega ljudstva od davka na poslovni promet, ko smo priborili poljedelskemu ljudstvu vse polno drugih dobrot, tedaj smo dokazali, da je dobro naše stranke, tudi dobro ljudstva.

In to bomo dokazali tudi v prihodnje. Čim več politične moči pa bomo imeli, tem popolnejši bo naš dokaz. Bratje! Naša politična moč pa je odvisna od vas!

Zato pravimo! Zmaga, veličastna zmaga je bil blejski praznik, toda nobena končna zmaga. Mi pa se borimo za končno zmago, drugače ne bo konec izmaganja ljudstva.

Ravno zaradi tega pa je naš bojni klic slej ko prej: V boj za Staro pravdo, ravno zaradi tega gremo v boj za zeleno internacionalo!

Bratje! Z blejskim praznikom je izbrisan naš poraz v marčnih volitvah, v prihodnjih volitvah moramo to dokazati!

Naj živi zveza jugoslovanskih kmetovalcev!

Naj živi zelena internacionala!
V boj za Staro pravdo!

Tabor v Zaki.

Velikanska množica je napolnjevala divno ležečo Zako, ko je točno ob napovedani uri otvoril v imenu pripravljalnega odbora

tov. Ažman

tabor.

V vznešenih besedah je pozdravil vse navzoče, zlasti pa odposlance glavnega odbora bratske zemljoradniške stranke, poslanca Dušana Dimitrijeviča in zaslužnega borca za zmago kmetijske misli na Hrvaškem tov. Mežnarica.

Sloga obrtnika in kmeta, skupen nastop vsega podeželskega ljudstva je predpogoj, da pride kmetijsko ljudstvo do svojih pravic. Zato se v tem znaku vrši današnji tabor.

Nato se je tov. Ažman spomnil v oduševljenih besedah naše kraljevske hiše, godba pa je zaigrala pri tem narodno himno.

Ko se je končno spomnil tov. Ažman še moža, ki ga je politična pre-

napetost pognala v smrt, pokojnega Gustava Pirca, je povzel besedo viharo pozdravljen

posl. Dimitrijevič.

Prinaša pozdrave glavnega odbora zemljoradniške stranke, ki zastopa stan, ki ima za državo največji pomen, ki pa ima, žal, najmanj pravic. Zato hoče dati zemljoradniško stranko vsem gospodarsko pravico, zato je najodločnejše proti sedanjim vladim, ki je vlada gospode, turških spahijev in »krščanskih« izkoriščevalcev ljudstva. Proti tej vladi brezobzirno v boj, dokler ne bo doseženo, da bo kmet ne samo gospodar svoje zemlje, temveč tudi gospodar države, v kar ga usposablja njegov gospodarski pomen in njegovo število.

Bratje zemljoradniki! Politično moč moramo zagrabiti v svoje roke in jo trdo zadržati, kajti le tako bomo preprečili izrabljanje naroda, s tem da postavimo državo na zadržno podlago, da bodo vsi krediti in vse gospodarstvo slonelo na zadržništvu. Le tako se bomo rešili oderuhov!

Parlament mora sloneti na načelu stanovskega zastopa, ker le tak parlament more zatreti zlo, ki je nastopilo zlasti s samoradikalno vladjo. Razmere so vsak dan obupnejše. Po južnih krajih cvete razbojništvo, v Beogradu grabijo državen denar nepošteni uradniki in politiki, kmetijsko ljudstvo pa se nalagajo novi davki.

V prvi vrsti so vsega tega krivi lažljive stranke, zlasti Radičeva in Koroščeva. Mesto da bi šel Radič v parlament, da zruši škodljivo vladjo, je odšel v tujino, da ruši državo. In Korošec mu pomaga in mesto da bi se boril proti njemu, je postal njegov pokrovitelj.

Razvili so plemensko strast in eden klič Slovence skupaj, drugi Hrvat in tretji Srbe. Toda nihče se ne vpraša kaj potem, če so vsi Srbi na okupu, če so zbrani vsi Hrvati in Slovenci. Ali se naj tedaj pričnemo medsebojno pobijati? (Nočemo se!)

Z razvitjem plemenskih gesel je prišla država v nevarnost in največja zasluga zemljoradnikov za državo je ravno v tem, da ubijajo plemensko sovraštvo, da ustvarjajo podlago za resničen sporazum vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Bratje! Vsi vstopimo v eno kolo, vsi v složno fronto in interesi države bodo s tem zavarovani in vsemu ljudstvu bo pomagano.

Naj živi skupnost kmetovalcev vseh dežel in v znamenju te medse-

bojne ljubezni kličem: Da živi Samostojna kmetijska stranka!

Nato sta se poljubila brata Dimitrijevič in Pucelj, v znak iskrene zveze in skupnosti.

Buren aplavz je sledil tov. Dimitrijeviču, nakar je pozdravil tabor v kratkih besedah

tov. Mežnarica.

Od vsega početka se borimo za skupen nastop vseh jugoslovanskih kmetovalcev. Danes, ko je brezvestna Radičeva agitacija nad vse škodovala skupnosti kmetijskega ljudstva, je ta boj še zlasti potreben. In zato pravim: Za vsako ceno treba doseči ujediničenje kmetijskega ljudstva in od Vardarja do Triglava mora biti zbrano kmetijsko ljudstvo v eni misli.

Le v tem znaku bomo zmagali. (Oduševljeno odobravanje.) Besedo povzame

tov. Mrmolja.

Tovariši! Ugovarja se nam: Kaj boste vi, ko pa je Slovenija industrijska dežela.

Od 65 odstotkov prebivalstva tvori v Sloveniji kmetijsko ljudstvo, v Jugoslaviji pa 82 odstotkov. Če je nam dovoljeno, da preživljamo s svojim delom vso državo, potem nam mora biti tudi dovoljeno, da poskrbimo za to, da se bo na naši zemlji vladalo tako, kakor želimo.

Naše gibanje ni nobeno navadno, le iz trenutne zadrege porojeno gibanje. Temveč to je gibanje, ki se ga udeležuje celotno kmetijsko ljudstvo v državi in izven nje.

In to gibanje bo obstajalo, dokler bo obstajalo kmetijsko ljudstvo.

Če nas je gospoda zanemarila, da nismo napredovali ko drugi stanoviti, zakaj se ne bi smeli dvigniti sami?

Danes smo polnoletni in zato odklanjamo vsako kuratelo. Zato bomo nadaljevali s svojim pokretom.

Vi vsi, ki ste danes v vrstah naših nasprotnikov, pa znajte: Če boste pomagali nam, da bo urejena država v kmetiskem zmislu, potem niste pomagali samo nam, temveč vsemu ljudstvu, vsej državi in tudi — sebi.

Čisto zaman bo borba, ki bi jo pričeli, da zrušite naše gibanje.

50 let je trajalo gibanje delavstva, predno je uspelo. 50 let so zapirali in preganjali delavske voditelje, toda končno je delavstvo vendarle prodrla in med svetovno vojno se je videlo, da Evropa ne more iti preko organiziranega delavstva.

To bodi nam vzgled!

Kmetijski ravnatelj Andrej Žmavc:

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru.

Ta zavod je nastal v času, ko se je začelo širiti po deželah bivše Avstrije spoznanje, da je zdrav gospodarski razmah nemogoč brez strokovne izobrazbe kmetijskega stanu, ki je bil, je in bo vselej temelj države. Ustanavljali so ga dolgi šest let. Dne 18. decembra 1866 je sklenil štajerski deželni zbor:

1. V Mariboru ali neposredni bližini Maribora naj se ustanovi deželna vinarska šola (Landes-Weinbauschule).
2. Deželnemu odboru se naroča, naj prouči možnost ustanovitve zavoda in predloži prihodnjemu deželnemu zboru organizacijski načrt v odobritev.

Dne 14. septembra 1868 so v seji deželnega zbora razpravljali o organizacijskem načrtu vinarske šole, ki ga je bil dotlej deželni odbor sestavil. Deželni zbor je načrt sprejel in deželnemu odboru naročil, naj kupi posestvo, ki bi bilo za strokovno šolo pripravno, in naj ustanovi vinarsko šolo.

Predloge deželnega odbora za nakup posestva je deželni zbor odobril dne 3. oktobra 1871. Dežela je kupila za 42.000 goldinarjev v najbližji bližini Maribora od Roberta Primerja vinogradniško posestvo »Pikardijo«; obenem ji je prodal grof Brandis za 18.146 goldinarjev tisti del svojega posestva, ki mu pravimo danes »Grajski log« (Burgwald). Ves svet je torej stal 60.146 goldinarjev.

Dne 1. februarja 1872 je nastopil službo prvi ravnatelj zavoda, prejšnji nižjeavstrijski potovalni učitelj Herman Goethe; deželni odbor mu je poveril ureditev novega zavoda po odobrenem načrtu. Oblasti so mogle šolo otvoriti že 11. marca 1872. Vstopilo je takoj 16 učencev.

Šola je bila podrejena neposredno štajerskemu deželnemu odboru; le-ta je izročil referat o njej redno kakemu deželnemu odborniku-neuradniku. In ta avtonomni značaj je ostal šoli do prve vrata; v tistih burnih dneh, ko se je rodila naša svoboda, je prešla vinarska šola v našo državno upravo, ki jo je podredila neposredno sedanji pokrajinski upravi za Slovenijo — oddelku za kmetijstvo.

Dežela je za šolo že v prvih letih razmeroma jako mnogo žrtvovala, pozneje pa je še toliko več potrošila za razširjenje zavoda, za nove zgradbe, za prezidave, za učila itd. itd. — vse to v upravičeni nadi, da bo novo kmetijsko izobraževališče tem lažje ustrezalo svojemu vzvišenemu namenu.

Zavod naj bi se vzdrževal od vsega početka sam; le uradniške plače, večje gradbene naprave, investicije in melioracije ter štipendije za učence naj bi prevzela javna uprava. In tudi danes bi se zavod sam vzdrževal s prej navedenimi izjemami, v kolikor bi smel uporabljati plodove lastnega gospodarstva za celokupni obrat zavoda. Več se od takega zavoda ne more zahtevati.

Prvi ravnatelj, Herman Goethe (1872—1882), je ustanovil šoli prve temelje ter si stekel mnogo zaslug, pospešujoč razvoj vinarstva in sadjarstva. Bolezen ga je prisilila, da je ostavil zavod, ki ga je prevzel ravnatelj Herman Kalman ter ga vodil do svoje smrti (od 15. julija 1882 do 24. sept. 1898). Tudi Kalman je vneto pospeševal vinske in sadne kulture v pokrajini; bil je Slovincem naklonjen in

pravičen, kar je bila redkost v tedenjnih časih.

Po Kalmanu je vodil šolo začasno adjunkt Franc Knauer, dokler ni dne 1. aprila 1899 nastopil službe novi ravnatelj Franc Zweifler, prej strokovni učitelj na učilišču za sadjarstvo, vinarstvo in vrtnarstvo v Geisenheimu ob Reni, izborni strokovnjak, dobro znan tudi izven Avstrije kjer se sedaj deluje.

Pod Zweiflerjem, ki je spretno ravnateljaval do novega leta 1919, torej dolgi dvajset let, je dosegel zavod višek svojega razvoja pred svetovno vojno; vojna pa je tudi vinarski in sadjarski šoli zadala take udarce, da se še danes borimo z njenimi pogubnimi posledicami.

Zweifler je moral izročiti agende novemu ravnatelju Jakobu Žnidariču dne 2. in 3. januarja 1919. Pouk v šoli se je vršil še do 27. januarja 1919 v nemščini. Tega dne se je zaključil zimski semester in početkom februarja je začel slovenski pouk.

Jakob Žnidarič je bil Zweiflerjev naslednik do jeseni 1920, od tega časa pa upravlja in vodi zavod pisec teh vrstic.

Prej navedena »Pikardija« in »Grajski log« v skupni izmeri okroglo 75 oralov tvoriša še danes glavni del celokupnega zavodovega kmetijskega obrata. Z raznimi nakupi se pa je šolsko posestvo tekom let zaokrožilo in povečalo; danes meri okroglo 100 oralov, kar v splošnem zadostuje za učne svrhe zavoda, ne zadostuje pa za pridelovanje živeža, krme in lesa. Šolsko zemljišče se deli po kulturnih vrstah tako-le:

njive	15.50 ha
travniki	4.16 „
zelenjadni vrtovi	0.40 „
drevenščina in špallni vrt	1.20 „
sadonosniki	10.53 „
vinogradi	7.50 „
gozdovi	16. — „
pota in stavbišča	1.30 „

Skupaj okroglo . . . 56.59 ha
Številne so šolske zgradbe, ki jih je preko 20: šolsko poslopje z internatom, gospodarska poslopja s hlevi, delavnice, shrambami, kolarnicami; kletarsko poslopje s prešnico in vinsko kletjo; sadna klet s prostori za uporabo sadja; bosanska sušilnica in dr. Stojkovičeva sušilnica; poslopje kmetijsko-

Leta 1917 je to gibanje postalo že tako močno, da je bila klerikalna stranka zamajana v svojih temeljih. Po vojni je dala svoboda razuma tudi kmetstvu gibanju in tako je nastala SKS, ki ni delo posameznika, temveč rezultat trpljenja, izkušnje in volje vsega kmetijskega ljudstva, v kolikor je bilo to seveda zmožno, da samostojno misli.

Taka je resnica! Perfidna laž je, kar piše špuktrigel, da je SKS na občnem zboru Zveze slov. zadrug prelomila dogovor.

Gospodom povemo samo sledeče: Stojimo na stališču, da gospodar. zavodov ni vleči v dnevno politiko in zato nismo priobčili no-

bene stvari izza kulis boja, ki se je vršil zaradi Zveze slov. zadrug. Tega stališča se mislimo držati tudi v bodoče. Toda tako daleč ne gre naša prizanesljivost, da bi pustili, da se naša dobrota izrablja in zato izjavljamo, da bomo priobčili ves material, in gospodje mladini vedo, kako porazen bo zanje ta material, če ne bodo prenehali z izzivanjem.

Ti dve najbolj značilni laži »Domovine«, smo morali v interesu resnice zavrniti.

Kar pa piše »Domovina« še sicer, pa je tako očitna hinavščina, in tudi ignoranca, da prav radi pustimo »Domovini« izgovor, da na njena izvajanja nismo mogli odgovoriti.

„Seljaški dom“ o SKS.

Ugleden hrvatski kulturni delavec in eden najboljših kmetijskih ideologov Jugoslavije priobčuje v »Seljaškem domu«, ne sicer povsem točno, toda s simpatijami pisano sodbo o naši stranki, ki se glasi:

»Slovenska kmetijska stranka vodi t. zv. oportunistično politiko, to je tako politiko, ki gre za tem, da izvleče kjerkoli je to le mogoče za kmete tudi najmanjšo korist. Ta politika povdarja, da je bolje za kmeta, če dobi n. pr. danes sigurno 100 D, kakor pa da se mu obljublja 1000 Din. ki jih dobi bogvekdaj in ne da bi se mu to jamčilo. Načelo te oportunistične politike je: zrno do zrna pogača, kamen do kamna — palača. Gotovo je to tudi načelo vsakega kmetijskega gospodarstva, pa bi morala potemtakem tudi vsaka kmetijska politika biti z malimi izjemami oportunistična. Kako so Slovenci uporabljali to politiko pri nas v parlamentu? Oni so se torej vedno držali pregovora: »Bolje ista nego ništa«

Kuluk in prof. Vesenjak

V nedeljo, dne 8. septembra je sklical prof. Vesenjak pri Sv. Bolfenku shod, v upanju, da bo mogel ta dan, ko so vsi zavezni kmetje na Bledu, uspešno v kalnem ribarju. Pa gospodu profesorju se je račun temeljito podrl. Shod je bil nad vse klavrn in za jokavega profesorja Vesenjaka prav primeren. Profesor sam ni seveda vedel ničesar povedati in je aheote potrdil le znano resnico, da »vsa klerikalna politika temeljito zanurana«.

Ne bavili bi se s tem brezpomembnim shodom g. Vesenjaka, da ni skušal omejit prof. Vesenjaka kmetovalca, ki mu je ugovarjal, da bo šel denar od oseb, ki se odkupijo od kuluka, v občinsko blagajno. Proti temu kmetovalcu je nastopil prof. Vesenjak v pozni mogočnega modrijana in mu svetoval, da najprej natančno prouči zakone in pravilnike predno pride s svojimi mislimi na dan, da se ne bo po nepotrebnem blamiral pred ljudmi. In nato je ponovno trdil prof. Vesenjak, da pride ves za kuluk dobljen denar v občinsko blagajno.

Oh, gospod profesor, kako žalosten poslanec ste! Drugim svetujete, da čitajo zakone, vi sami pa jih ne poznate. Drugim svetujete hinavsko, da se ne blamirajo, vi sami pa se blamirate do kosti. Seveda ne v očeh backov, ki bodo vedno tulili to, kar so jih naučili gospod, pač pa v očeh vseh pametnih ljudi in v gospod profesor — nekaj pametnih ljudi je še v Sloveniji, pa čeprav se borite proti pameti naravnost besno.

Gospod profesor, vi torej trdite, da bo šel od kuluka dobljen denar v občinske blagajne?

Neresnica.

Člen 6. pravilnika o klerikalnem kuluku pravi:

»Denar, nabran iz zamene osebnega dela izročajo občinska oblastva sreskim

je i mladina ljudskih šol v nemščini kot takrat v edino zveljavljeno jezik. Slovenska šola je bila zapostavljena. Germanizacija se je v zadnjih desetletjih pred obratom opasno širila vsled grozovitega pritiska nam neprijazne deželne in državne uprave; ali jedro našega naroda je ostalo zdravo; po osvoboje-nju iz narodnega in gospodarskega suženjstva je narodna zavest povsod zopet vzplamtel.

Po dolgih 46 letih nemške uprave je zaključila slovenska uprava 28. julija 1923 peto, skupno pa 51. šolsko leto tega zavoda z 59 gojenci (25 drugoletnikov-absolventov, 29 prvoletnikov in 5 praktikantov). Iz Slovenije jih je bilo 49, s Primorskega 4, s Hrvaške 3, po 1 gojenec pa je bil iz Dalmacije, Črnogore in Srbije. Vsi so sinovi večjih ali manjših kmetovalcev.

Obisk zavoda je jako dovoljen in se zadnja leta še stopnjuje. Zavod je pravzaprav prenapolnjen; kajti prostora je v internatu normalno le za 50 gojencev. Najboljši dokaz, kako šola ustreza našim kmetijskim potrebam. Da se dober obisk zagotavlja i za bodoče, je omogo-

Kakšni poslanci pa so to, ki znajo doseči kakšno stvar samo na shodi!

Posl. Vesenjak! Ni drugače, da se še vas požene na kuluk, se boste vsaj naučili zakone, ker drugače se ne boste izmuznili.

Laž in resnica.

Pod tem naslovom je priobčil »Slov. Gospodar« članek, v katerem skuša opravičiti klerikalne poslance zaradi novih davkov in bremen, ki smo jih prejeli po 18. marcu. Poizkus »Slov. Gospodarja« je popolnoma brezuspešen. Kakor se ne more oprati zamorca tudi z najboljšim milom tako, da bi postal bel, tako se tudi ne more izbrisati krivde klerikalnih poslancev, pa čeprav uporabljajo »Slov. Gospodar« najneumnejše in najbolj debele laži.

Evo vam neizpodbitne fakte:

1. V Markovem protokolu, sporazumu, ki je bil sklenjen dne 13. aprila v Zagrebu med radikali, Radičevci, Spahovci in našimi klerikalci, čitamo dobesedno sledeče:

»Predstavni HRS« (Radičevci), SLS-a in JMO-a (Spahinih mohamedancev) u parlamentu omogočiti če svojim držanjem NRS-u (radikalom) izbor privremene pred-sjednika skupštine i sastav radikal-ne homogene vlade. — Isto tako omogočiti če gornji predstavnici i verifikaciju svih mandata u verifikacionom odboru i Narodnoj skupštini.

U svrhu definitivnog sporazuma pregovori se produljuju.

Po pročitaniu zaključeno i potpisano: Od SLS sta v leven koncu spodaj podpisana dr. Janko Brejc in Fr. Smodej, ker je dr. Korošec pred podpisovanjem ubežal, dasi je sporazum odobril.

V Markovem protokolu je torej črno na belem dokazano, da je SLS omogočila samoradikalno vlado, to je ono vlado, ki nam je dala nove davke, kuluk in vsa ostala bremena.

2. Ni pa to edina krivda poslan-cav SLS. Oni so glasovali tudi za naknadne kredite v znesku 1200 milijonov kron. Pripominjamo, da so bili ti krediti tako protipostavni, da jih ni hotela odobriti niti glavna kontrola, v kateri imajo sicer radikali večino. Naši klerikalni poslanci pa so glasovali za!

3. Naši klerikalni poslanci so pomagali onemogočiti Radičev pred-log, da se plača takoj 200 milijonov prizadetim od toče in drugih vremenskih nepravil. Edino poslanec Kranjc je branil v tem vprašanju kmetjsko stališče.

4. Klerikalci so glasovali za nu-jnost voliškega zakona, onega zakona, ki odreja, da velja vojna obvez-nost celo za 55-letne starce in ki nima niti besedice o tem, da pridejo naši fantje iz Macedonije.

5. »Slov. Gospodar« pravi, da ni-slo klerikalci krivi novih davkov in novih bremen iz dveh vzrokov. Pr-vič zato ne, ker jih je samo 24 proti 200.

Larifari! V prejšnji skupščini je bilo samo 8 samostojnih proti 411 poslancem in čeprav je bilo teh 8 osamljenih, ni bil sklenjen niti en nov davek. Vsaj priznava to, neho-te sicer, celo »Slov. Gospodar«, ko niše, da je bil načrt za nove davke napravljen že lani, ko je bil Pucelj še v vladi. Res je, da je že lani nekdo napravil ta načrt, toda uve-ljavljen je bil šele letos, ker ga je lani Pucelj vselej preprečil. In če ne bi bilo lani Pucelja v vladi, bi bil uveljavljen že lani in že lani bi plačali naši kmetje davke, ki jih mora-joo plačevati letos po klerikalni zmagi.

Čiti obisk šole v večji meri manj pre-možnim kmetjskim fantom s podelitvijo izdatnejših podpor in štipendij; šola ni in ne sme biti samo za premožnejše slo-je kmetijskega ljudstva; to bi bilo nesocialno in negospodarski.

Blizu 700 absolventov in na tisoče obiskovalcev raznih učnih tečajev vi-narske in sadjarske šole v Mariboru je delovalo in še deluje širom naše domo-vine in drugod na kmetijsko-gospodar-skem polju; nekaj se jih je pa res poraz-gubilo v drugih, nekmetijskih poklicih, v kojih pa tudi morejo vsaj indirektno koristiti kmetijstvu, četudi v manjši me-ri. V zadnjem času je v tem pogledu bolje: z redkimi izjemami se posveču-jejo vsi absolventi kmetijski praksi, naj-več na domači grudi odnosno na po-sestvih svojih starišev. Tako dosega vinarska in sadjarska šola v Mariboru svoj glavni namen, kateremu se mora posvetiti tudi v bodočnosti.

Ker je Maribor ena najvažnejših prometnih točk na severu naše mlade države, narašča trajno število obisko-valcev zavoda. Kmetijski strokovnjaki šole pa prirejajo po možnosti še poseb-

Zakaj je znal preprečiti nove davke Pucelj, zakaj pa jih ni znal Korošec, ki ima trikrat toliko po-slancev za seboj kot Pucelj?

6. Drugič da niso klerikalci krivi novih davkov, ker ni prišel v Beograd Radič, kakor da je obljubil klerikalnim poslancem. Ta izgovor pa je zlasti prazen, zakaj Radič je zaveznik klerikalcev. Ali pa se mo-re poštenjak družiti s človekom, ki ne drži besede?

7. In dalje laže »Slov. Gospo-dar«, da so novih davkov krivi samostojni, ker so glasovali za usta-vo. Resnica pa je ta, da v zmislu ustave davki, kakršnih nam je dala samoradikalna vlada, sploh sklenje-ni ne bi smeli biti, ker zahteva usta-va, da morajo sloneti davki na pro-gresivni podlagi.

Pač pa je res, da so kot prvi iz-ročili Slovenijo Srbom, da rabimo klerikalno frazo, naši klerikalci.

Kdo pa je bil leta 1918, po pre-obratu na vladi? Ali ne dr. Korošec?

Kdo pa je podpisal zakon, po ka-terem so bili uveljavljeni za Slove-

nijo srbski zakoni, če ne dr. Korošec? Ali ste pozabili na pooblastilni zakon?

Kdo pa je izročil Slovenijo in si pozabil zgovoriti kot? Ali ni bil to dr. Korošec?

In leta 1919! Ali ni bilo celo cen-tralistični Pribečičev pripravljen do-voliti sklicanje slovenskega dežel-nega zbora, pa so se temu uprli kle-rikalci, ki so se tedaj bali ljudske sodb.

Vse to so dejstva, neovrgljiva dejstva in mi radi plačamo vsakomur ne 1000, kakor obljublja »Slov. Gospodar« temveč 10.000 kron, če kdo ovrže le eno dejstvo, ki smo ga naveli.

Da, taka je resnica! Avtonomijo, fante iz Macedonije, manjše davke in vse mogoče so obljubljali, dali pa so samoradikalno vlado, težek vojaški zakon, nove davke, kuluk in slično.

Samo to je resnica, vse drugo, kar pa pisarijo klerikalni listi je laž — ogabna in ostudna laž!

Neuspeh katoliškega shoda.

Z velikanskim pompom so pri-re-dili klerikalci takozvani katoliški shod in štedili niso niti z denarjem, niti z delom in niti s preganjanjem ljudi, samo da bi zunanji blesk premotil ljudi in da bi ti dejali — politika SLS je prava.

Priznati je treba, da niso naši klerikalni generali slabo špekulirali. Kako naj vendar priprosto slovenski kmet ne obtrmi v slepi pokorščini do svojih dosedanjih voditeljev, če pa prisotvuje njihovemu shodu desetorica škofov, ministri kraljeve vlade in na-konec celo papežev odposlanec?

In zato so računali klerikalni ge-nerali, da bo katoliški shod uresničil vse njihove nade in da bo slovenski kmet pod utisom zunanjega sijaja ka-toliškega shoda pozabil na vse neiz-polnjene obljube svojih voditeljev, na vsa teška bremena, ki so se začela z Markovim protokolom, na vso huj-skarijo, s katero so ga obkladali skozi 4 leta in da bo sledil njihovim kora-kom tudi tedaj, kadar vodijo v vlado, ker kako naj bo napačna politika, če jo podpira kar 10 škofov in celo pape-žev delegat!

To je bil namreč glavni namen ka-toliškega shoda: prepričati verno slo-vensko ljudstvo, da imajo klerikalni generali prav tudi tedaj, kadar hoče-jo postati ministri. Z drugimi beseda-mi: Katoliški shod naj bi omogočil klerikalnim voditeljem, da skočijo iz opozicijske stranke nakrat v vlad-no.

Ta cilj pa se je žalostno ponesre-čil in zato govorimo o neuspehu ka-toliškega shoda.

Pokrajinske vesti.

(Živel naš prestolonaslednik.) Dne 6. septembra je označil 101 topovski strel po vseh večjih mestih Jugoslavije, da so dobili Jugoslaveni svojega pre-stolonaslednika. Radostna vest se je hipoma razširila po vsej Jugoslaviji in iz milijon src so se oglasile vroče želje, da bi novi prestolonaslednik v sreči do-vršil to, kar so s slavo pričeli njegovi veliki predniki. Tem iskrenim željam se pridružujemo tudi mi, kot predstavitelji zavednega slovenskega kmetijskega ljudstva. Naj bo dano nam vsem, da bo duh pokojnega velikega kralja Petra čuval nad življenje in delom našega prestolonaslednika, da bo Jugoslavija ne samo svobodna, temveč v svoji svo-bodi in sili tudi izvir sreče vsem nje-nim državljanom, njihova prava mati! Ljubezen plemenitih staršev je dala živ-ljenje prestolonasledniku, njegova dela

pa naj utrde ljubezen državljanov do kraljeve hiše in domovine! V tem zna-menju naš zlasti vroč živijo prestolo-nasledniku!

FOTOGRAFE-AMATERJE, ki imajo slike s kmetijskega praznika, prosimo, da nam jih proti odškodnini odstopijo!

Tajništvo SKS, Kolodvorska 7.

(V počastitev spomina pok. Gustava Pirca) je odšla po kmetjskem prazniku večja skupina zavednih kmetovalcev v Bohinjsko, da počaste na grobu brezsrčno v grob poganega moža, spomin onega, ki si je s svojim delom zaslužil ime — največjega kmetijskega dobrotnika. Kmetijsko družbo za Slovenijo so zastopali odborniki Bajuk, Hočevar iz Strug, Hočevar iz Žeje in Ažman, načelstvo SKS je zastopala večja skupina pod vod-stvom tov. Mrmolje, Bohinjske župan Hodnik iz Srednje vasi ter številni dru-

darstvo in zadrugištvo, kupčijstvo in zakonodaja, knjigovodstvo), Josip Priol (sadjarstvo, sadjezanstvo, uporaba sadja, vrtnarstvo, čebelarstvo), inž. Drago Švigelj (živinoreja in mlekar-stvo, časno telovadba, splošno obra-zovanje in konverzatorij); razum tek stalnih strokovnih učiteljev so sodelo-vale prvovrstne učne moči z raznih drugih učilišč v Mariboru kot pomožni učitelji za ostale pomožne odnosno ute-meljevalne in splošno izobraževalne predmete. Vsa praktična dela pa vodi-jo in neposredno nadzirajo demon-stratorji, odnosno instruktorji, ki jih je — v številu oskrbnika — pet. Stalni pisar-niški moči sta dve (računovodja in pi-sarniška pomočnica).

Da izpolnjuje vinarska in sadjarska šola v Mariboru svoje naloge slej kot prej tako častno, je zasluga vseh, ki na njej vzgledno delujejo, po geslu nepo-zabnega Simona Gregorčiča:

»Ne samo, kar velela je mori stan.

Kar more, to mož je storiti dolžan!«

Turški Pavliha.

Nasradin-hodža se pogaja za pismo.

Prišel je neki Turek k Nasradinu-hodži in ga prosil, naj mu napiše pismo, da mu bo plačal, kar se običajno plača za eno pismo.

»Komu naj napišem pismo in kam?« ga vpraša Nasradin-hodža.

»Mojemu sinu v Carigradu,« mu odvrne mož.

»A, za kakšno ceno hočeš pismo? Imam tri cene: nizko, dražjo in najdražjo,« reče Nasradin-hodža.

»Saj veš, hodža, da sem siromak in ne morem mnogo plačati, naredi najnižjo ceno, kolikor pač moreš.«

»Hej, prijatelj moj,« mu odvrne Nasradin-hodža, »najcenejše je, da ti napišem pismo, ki ga neseš sam v Carigrad in poveš sinu, kaj si mu pisal. Dražje je ono pismo, ki ga sam ne morem prečitati, ko se posuši. A najdražje pismo, prijatelj moj, je

ono, ki ga napišem in ga sam nesem v Carigrad, da ga prečitam, ker nihče bi ga ne mogel prečitati razen mene, makar da bi se zbrali vsi pismouki carigradski in tudi sam šejh-ul-Islam!« (šejh-ul-Islam = najvišji duhovnik mohamedancev).

Nasradin-hodža odpravi miši.

Nasradin-hodža si je pripravil za zimo nekoliko hrane zase in za svoje prijatelje, kadar bi prišli k njemu na obisk. Miši zavohajo njegovo zalogo, mu jo grizejo in raznašajo. Ko zapazi Nasradin-hodža, kaj se godi z njegovo zalogo, se razjezi, a kar ni vedel, kako bi miši loviti in še manje, kako bi jih preganjal iz hiše, zakriči ves divji:

»Čakaj, le čakaj, zalega neverna, pokazal vam bom!«

Nato znese v hišo butaro slame, jo zažge in zapre vrata. Ko hiša zagori, začnejo miši cviliti, a Nasradin-hodža se razveseli in reče:

»Ha, ha! To vas bom! Zapomnite si boste, komu ste delale škodo!«

Nasradin-hodža se pripravlja na smrt.

Kadarkoli so se razgovarjali o smrtni uri, vselej je Nasradin-hodža moledoval in se zaklinjal, naj ga nikar ne pokopljejo v novem grobu, temveč v starem. A nikdar ni povedal, zakaj to želi.

Ko se mu bliža smrtna ura, prosí zopet s solznimi očmi, naj ga pokopljejo v starem grobu. Pa silijo navzoči vanj, naj vsaj sedaj pove, zakaj to želi, a Nasradin-hodža jim odvrne:

»Čujte, bratje moji, zakaj to želim. Ko bodo prišli angeli-sodniki in me bodo našli v novem grobu, me bodejo na dolgo in široko izpraševali po mojih grehih; napak bo in huda mi bo predla, če se bom moral za vse pokoriti. Če me pa najdejo v starem grobu, bo mnogo lažje. Rekel jim bom: »Saj sem že pokoro delal, mar ne vidite, da sem v starem grobu?!«

Nasradin-hodža ubije svojega osla.

Nekoč je sekal Nasradin-hodža ob neki strmini bukev, ko pa zapazi, da bo padla po strmini navzdol, priveže svojega osla ob

vrhu, da povleče bukev po strmini navzgor. A bukev pade navzdol, potegne osla s seboj in ga trešči ob neki zid, da na mestu crkne. Ko vidi Nasradin-hodža vso nesrečo, dene sekuro na ramena in se odpravi domov. Spotoma sreča nekega človeka in ga vpraša:

»Ali si morebiti videl mojega osla?«

Tisti človek pa je od daleč videl, kaj je naredil Nasradin-hodža s svojim oslom in mu reče:

»Ravnokar je šel tu mimo in nesel tovor drvi domov.«

Nato reče Nasradin-hodža:

»Bog daj, brate moj, da bi bilo tako! A kolikor vem jaz, ne nosi več drvi.«

Nasradin-hodža se ne briga za daleko bodočnost.

Nekoč je Nasradin-hodža pri svoji hiši nekaj dozidal, pa mu je ostal pred hišo velik kup prsti. Ko ga vprašajo sosedje kam bo s prstjo, jim odvrne:

»Nič lažjega, jamo bom izkopal in jo zasul s to zemljo.«

»A kam boš potem z ono zemljo iz nove jame?«

»Kaj bi! Na tako daljno bodočnost niti ne mislim,« odgovori Nasradin-hodža.

Nasradin-hodža kot sodnik.

Nasradin-hodža je bil nekoliko časa tudi sodnik. V dobi njegovega sodništva prideta dva človeka in prvi toži drugega, da ga je ugriznil v uho. Obtoženec pa trdi, da ni tega naredil, da se je temveč tožitelj sam ugriznil. Nasradin-hodža jima ne razsodi tako, temveč veli, naj gresta iz sobe, zapre vrata, se postavi sred sobe in skuša, da bi samega sebe ugriznil v uho. Ko se tako na vse pretega muči, da bi z zobmi zagrabil uho, pade na hrbet in si razbije zatilnik.

Takoj odpre vrata, pozove ona dva pravdarja in vpraša tožitelja:

»Imaš nemara zatilnik razbit?«

»Nikakor ne,« mu odvrne tožitelj.

»Toda se tudi nisi sam ugriznil v uho, ker bi sicer imel razbito črepljo, moral te je torej ugriziti oni drugi,« razsodi Nasradin-hodža.

KMETOVALCI, POZOR!

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani

kupuje fižol (bokini, mandaloni in koks) v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah.

1 meter domačega platna

da tovarna SINKOVEC, Grosuplje za 2 kg prediva ali 14 kg godenega ozir. 20 kg surovega lanišča.

K. & R. JEŽEK, MARIBOR

Melje štev. 103

Izvršujemo vse vrste poljedelskih strojev,

kakor: pluge, brane, valje, kultivatorje, sejalne stroje, okopače, kosilne stroje, mlatilnice za ročne, vitelni in motorni pogon, motorje na bencin in sesalni plin, parne lokomobile, slamoreznice, reporeznice, drobilne mlino, koruzne robkarje, sadne mlino, žitne čistilnice, vinske preše, mlino za grozdje, sesalke, kotle, parilnice i. t. d.

Kompletne žage, mlino, opekarne, armature za krožne peči in sploh vse dele transmisij za tovarne. Lastna moderna livarna železa in kovin. Cene zmerno!

• • • • • Zahtevajte prospekte in ponudbe.

• • • • • Umetno in naravno bosansko in francosko mlinsko kamenje. • • • • •

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.

Podružnice in zastopstvo v vseh mestih.

Centrala za državo SHS Zagreb, Marulićeva ulica br. 5 II. kat.

Filijala: LJUBLJANA, Šelenburgova ulica štev. 3.

Hlapec

pošten se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov se izve pri Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Perutnino

kokoši, piščance, race kupuje po najvišjih dnevnih cenah vsako sredo in soboto I. Slamič, Glince štev. 213.

Gazela-Milo

je nova znamka. V dobrem letu pa se je zaradi svoje kakovosti tako vpeljala, da se dobiva povsod in jo vse gospodinjke zahtevajo.

Koranit!

Najboljši material za pokrivanje streh. Prevzamem tudi črno-pokrivaška dela, strehe iz lesnega cementa in strešne lepenke.

Skladišče:

Maks Ussar

Maribor

Gregorčičeva ul. št. 17

Slavenska banka d.d., Zagreb

Podružnica: LJUBLJANA.

Rezijska glavnica in rezerve Din 50.000.000.

Vloge čez Din 125.000.000.

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana, Jugoslovenska industrijska banka d.d. Split, Balkan Bank r. t. Budapest, Vaczi utca 35.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Slive kupuje Prodaja

in drugo sadje za žganjekuho

veležganjarna
M. ROSNER & Co.
nasl. VIKTOR MEDEN
LJUBLJANA, Celovška c. 73.

lastne izdelke, izborne kakovosti: Slivovico, sadjevec, tropinovec, brinjevec, drožnik, janeževce, rum, konjak, planinc, pelinkovec in druge razne likerje samo na veliko po ugodnih cenah.

Ustanovljeno leta

1910

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILCA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

Dolgoletna

garancija

za dobro

kakovost!

Cenejša kakor ilovna opeka!

Kamenit sestoji iz azbesta (kamen) in portland-cementa, vsled tega je taka streha vedno močnejša in ne zahteva nobenega popravila. Dolžnost vsakega posestnika strehe je, da si naroči večno trpežno in ognja varno streho iz

Kamenita.

Zahtevajte brezplačno ponudbe in obiske!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica štev. 1

KAPITAL in REZERVE DIN 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najkulantneje.

Brzjavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjica
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v kolo-dvorski ulici)